

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-02/23-01/77

URBROJ: 65-23-2

Zagreb, 15. rujna 2023.

ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA

PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, s Konačnim prijedlogom zakona*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela Vlada Republike Hrvatske, aktom od 14. rujna 2023. godine uz prijedlog da se sukladno članku 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora predloženi Zakon donese po hitnom postupku.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra pravosuđa i uprave dr. sc. Ivana Malenicu i državne tajnike Vedranu Šimundžu Nikolić, Juru Martinovića i Sanjina Rukavinu.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/23-01/79
URBROJ: 50301-21/32-23/3

Zagreb, 14. rujna 2023.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Prijedloga zakona o izmjenama i dopuni Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, s Konačnim prijedlogom zakona

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 85/10. - pročišćeni tekst i 5/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članaka 172. i 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske podnosi Prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, s Konačnim prijedlogom zakona za hitni postupak.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra pravosuđa i uprave dr. sc. Ivana Malenicu i državne tajnike Vedranu Šimundžu Nikolić, Juru Martinovića i Sanjina Rukavinu.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA
O ODGOVORNOSTI PRAVNIH OSOBA ZA KAZNENA DJELA,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O ODGOVORNOSTI PRAVNIH OSOBA ZA KAZNENA DJELA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 85/10. - pročišćeni tekst i 5/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Ocjena stanja

Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (u daljnjem tekstu: ZOPOKD) donesen je 2003. („Narodne novine“, broj 151/03.), kao izraz napuštanja načela da pravne osobe ne mogu biti kazneno odgovorne jer nisu sposobne za radnju i krivnju kao osnovne elemente kaznenog djela (*societas delinquere non potest*). Donošenjem ZOPOKD-a Republika Hrvatska uskladila je pitanje kaznene odgovornosti pravnih osoba i s pravnom stečevinom Europske unije (posebice s Drugim protokolom Konvencije za zaštitu financijskih interesa Europskih unije) i konvencijskim pravom Vijeća Europe (posebice s Kaznenopravnom konvencijom o korupciji).

Nakon svog donošenja, ZOPOKD je četiri puta revidiran. Prvi puta novelom iz 2007. („Narodne novine“, broj 110/07.) kojom je, radi usklađivanja s Okvirnom odlukom Vijeća 2005/667 PUP, od 12. lipnja 2005. godine, o jačanju kaznenopravnog okvira za provedbu zakona protiv onečišćenja brodovima, povećana opća gornja granica novčane kazne za pravnu osobu (članak 10. ZOPOKD).

Zatim je uslijedila novela iz 2011. („Narodne novine“, broj 45/11.), a radi potrebe terminološkog i sadržajnog usklađenja njegovih procesnih odredaba s novim Zakonom o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19., 130/20. i 80/22.).

Novela iz 2012. („Narodne novine“, broj 143/12.) bila je uvjetovana u prvom redu terminološkim, sadržajnim, ali i strukturalnim usklađivanjem s novim Kaznenim zakonom („Narodne novine“, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21. i 114/22.; u daljnjem tekstu: Kazneni zakon). Također je uvedena nova odredba o fakultativnom oslobođenju od kazne za pravnu osobu koja je prijavila kazneno djelo odgovorne osobe prije njegovog otkrivanja ili prije saznanja da je djelo otkriveno te su povećani minimumi i maksimumi novčanih kazni koje se mogu izreći pravnim osobama.

Novela iz 2022. („Narodne novine“, broj 114/22.) uslijedila je kao rezultat potrebe usklađenja sa Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br. 57/22. i 88/22.), kroz izmjenu odredbi koje sadržavaju pozivanja na hrvatsku kunu, a koje je bilo potrebno izmijeniti prije uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.

Ovom novelom predlaže se usklađenje ZOPOKD sa zahtjevima Konvencije o suzbijanju podmićivanja stranih javnih službenika u međunarodnim poslovnim transakcijama (u daljnjem tekstu: Konvencija), usvojenom od strane Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (u daljnjem tekstu: OECD), 21. studenog 1997.

OECD je međunarodna organizacija koja okuplja zemlje opredijeljene za demokraciju i tržišno gospodarstvo s ciljem potpore održivom gospodarskom razvoju, podizanju životnog standarda, unapređenju nacionalnih sektorskih politika kao i rastu svjetske trgovine. Razmjennom znanja i iskustava te iznalaženjem praktičnih rješenja za nacionalne, regionalne ili globalne probleme, kroz rad svojih više od 250 specijaliziranih odbora, radnih skupina i mreža, OECD predstavlja jedinstven multilateralni forum na kome se raspravlja o najboljim praksama u provedbi ključnih gospodarskih i razvojnih reformi među trideset i osam država članica, koje nedvojbeno pripadaju najrazvijenijem dijelu svijeta.

Svojom stručnošću i multidimenzionalnim pristupom aktualnim gospodarskim i razvojnim izazovima, poput suzbijanja korupcije i utaje poreza, poticanja investicija i ujednačenog pristupa globalnim lancima stvaranja vrijednosti, OECD daje preporuke u provođenju najzahtjevnijih reformi koje države žele provesti u cilju vlastitog dugoročnog razvoja.

Pristupanje u punopravno članstvo OECD-a složen je i dugotrajan proces. Temelji se na procjeni OECD-a o sposobnosti države, potencijalne kandidatkinje za članstvo o zadovoljavanju standarda Organizacije u širokom rasponu područja i razini suradnje temeljem „Okvira za razmatranje potencijalnih članova“ koji je donesen 2017., a koji definira mjerljive kriterije za procjenu kandidata za otvaranje pregovora (*Framework for the Consideration of Prospective Members*).

Službeno pismo namjere za pristupanjem OECD-u, Republika Hrvatska uputila je u siječnju 2017., nakon čega je kandidatura Republike Hrvatske razmotrena i prihvaćena. Republika Hrvatska od tog trenutka bila je u statusu potencijalne države kandidatkinje (uz Bugarsku, Rumunjsku, Argentinu, Brazil i Peru).

Službeno pismo namjere za pristupanje Radnoj skupini OECD-a za suzbijanje korupcije i pristupanje Konvenciji Republika Hrvatska uputila je Glavnom tajniku OECD-a 9. listopada 2017.

Republika Hrvatska je od Vijeća OECD-a 25. siječnja 2022. zaprimila pozivnicu za otvaranje pregovora s OECD-om, a 18. listopada 2022. ponovila je svoj zahtjev za pristupanje Radnoj skupini OECD-a za suzbijanje korupcije i pristupanje Konvenciji.

Radna skupina za suzbijanje korupcije OECD-a razmatrala je 8. ožujka 2023. zahtjev Republike Hrvatske za pristupanje Radnoj skupini OECD-a za suzbijanje korupcije i pristupanje Konvenciji, kojom je prilikom u Izvješću zaključila, da iako su pozitivni propisi Republike Hrvatske za suzbijanje korupcije, prvenstvo Kazneni zakon i ZOPOKD u bitnom usklađeni sa zahtjevima Konvencije, prije samog pristupanja Republike Hrvatske Konvenciji, potrebno je učiniti dodatne napore za njihovo daljnje usklađenje s relevantnim konvencijskim pravom.

Slijedom navedenoga, ovim Prijedlogom zakona predlaže se proširiti temelj odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela iz članka 3. ZOPOKD, precizirati značenje izraza odgovorne osobe iz članka 4. ZOPOKD, te pooštriti zakonsku kaznenopravnu politiku kažnjavanja pravnih osoba za kaznena djela iz članka 10. ZOPOKD.

Osnovna pitanja koja se trebaju urediti Zakonom

Ovim Prijedlogom zakona predlaže se proširiti temelj subjektivne, izvedene odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, na način da se kao temelj odgovornosti u članku 3. ZOPOKD propiše da će se pravna osoba kazniti za kazneno djelo odgovorne osobe ako je njime pravna osoba ostvarila ili trebala ostvariti korist za sebe ili drugoga. Nastavno, izričito se propisuje odgovornost pravne osobe za kazneno djelo odgovorne osobe kojoj je povjereno obavljanje poslova iz područja djelovanja pravne osobe i ako je do počinjenja kaznenog djela došlo zbog propuštanja nadzora ili kontrole od strane odgovorne osobe koja vodi poslove pravne osobe.

Kao novina, u članku 10. ZOPOKD predlaže se pooštavanje zakonske kaznenopravne politike kažnjavanja pravnih osoba za sva kaznena djela propisana Kaznenim zakonom ili drugim zakonima, uz daljnje zadržavanje gradacije propisane kazne kroz četiri posebna zakonska okvira za određivanje novčane kazne pravnim osobama, ovisno o težini propisane kazne za pojedino kazneno djelo. Ako se kaznama iz stavka 1. - 4. članka 10. Prijedloga zakona svrha kažnjavanja ne bi mogla ostvariti, pravna osoba može se kazniti novčanom kaznom u iznosu do 10 % ukupnog godišnjeg prihoda pravne osobe ostvarenog u poslovnoj godini koja prethodi godini donošenja presude. Kroz članak 10. Prijedloga zakona i dalje se postavlja široki raspon između najmanje i najveće mjere novčane kazne za pojedino kazneno djelo. Na opisani način uvažava se načelo individualizacije kazne prema kojem se kazna mora prilagoditi svim objektivnim i subjektivnim okolnostima kaznenog djela i počinitelja, kao i činjenici da se na predloženi način i dalje uvažava razlika u imovinskim prilikama pojedinih pravnih osoba. Prilikom izricanja novčane kazne pravnim osobama sud će i dalje, sukladno članku 2. ZOPOKD, supsidijarno i odgovarajuće primijeniti odredbe članka 47. Kaznenog zakona o odmjeravanju kazne.

Naime, sukladno nalazima Izvješća Radne skupine OECD-a za suzbijanje korupcije, od 8. ožujka 2023. (u daljnjem tekstu: Izvješće) i pismu predsjedavajuće Radne skupine OECD-a za suzbijanje korupcije, od 22. ožujka 2023., kazne propisane u članku 10. ZOPOKD ne udovoljavaju zahtjevima iz članka 3. Konvencije. Sukladno navedenom članku, kazne za kazneno djelo davanja mita iz članka 294. Kaznenog zakona moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. S obzirom da je sukladno članku 10. stavku 2. ZOPOKD za kazneno djelo davanja mita iz članka 294. Kaznenog zakona propisan posebni maksimum novčane kazne za pravnu osobu u visini do 1.327.220,00 eura, mišljenje je Radne skupine OECD-a za suzbijanje korupcije sadržanog u Izvješću, kako propisana novčana kazna nema karakter učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.

Nastavno, a sukladno preporukama iz Izvješća o 5. krugu evaluacije Republike Hrvatske o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, a koje Izvješće je usvojeno na 62. plenarnoj sjednici Odbora stručnjaka Vijeća Europe o procjeni mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma (u daljnjem tekstu: MONEYVAL), u prosincu 2021., ukazano je kako propisane kazne za pravne osobe za kazneno djelo pranja novca iz članka 265. Kaznenog zakona nisu proporcionalne i odvraćajuće, dok propisane kazne za pravne osobe za kazneno

djelo financiranja terorizma iz članka 98. Kaznenog zakona nemaju karakter odvratajućih kazni.

Na razini Europske unije, na snazi je već čitav niz pravno obvezujućih akata Europske unije, transponiranih u nacionalno prekršajno zakonodavstvo u kojima su kazne za pravne osobe propisane tako, da je osim točno određenih iznosa novčane kazne, način njenog izračuna propisan i kao novčana kazna u točno određenom iznosu prema postotku od ukupnog prihoda osuđene pravne osobe ostvarenog u godini počinjenja prekršaja, ili novčana kazna u rasponu postotaka od ukupnog prihoda osuđene pravne osobe ostvarenog u godini počinjenja prekršaja.

Ovakva zakonodavna rješenja na razini Europske unije, rezultirala su i donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Prekršajnog zakona („Narodne novine“, broj 70/17.), koji kao opći propis, čije se materijalno pravne odredbe, sukladno članku 11. Prekršajnog zakona („Narodne novine“, br. 107/07., 39/13., 157/13., 110/15., 70/17., 118/18. i 114/22.; u daljnjem tekstu: Prekršajni zakon) odnose na sve prekršaje propisane zakonima i drugim propisima kojima se propisuju prekršaji, u članku 33. stavcima 7. i 10., propisuje mogućnost da se novčane kazne za pravne osobe mogu propisati i izreći u postocima od ukupnog prihoda počinitelja ostvarenog u godini počinjenja prekršaja.

S obzirom da članak 1. Prekršajnog zakona određuje prekršaj na način da se prekršaji i prekršajne sankcije propisuju samo za ona ponašanja kojima se tako povređuje ili ugrožava javni poredak, društvena disciplina i društvene vrijednosti zajamčene i zaštićene Ustavom Republike Hrvatske, međunarodnim pravom i zakonima čija zaštita nije moguća bez prekršajnog sankcioniranja, a njihova se zaštita ne ostvaruje kaznenopravnom prisilom, neučinkovitim se u smislu kaznenopravne politike kažnjavanja, ukazuje da se novčane kazne za pojedine prekršaje za pravne osobe propisuju u višim iznosima, nego kazne za kaznena djela pravnih osoba kojima se kroz kazneno pravo, kao ultima ratio, štite osobne slobode i prava čovjeka te druga prava i društvene vrijednosti zajamčene i zaštićene Ustavom Republike Hrvatske i međunarodnim pravom, a čija se zaštita ne bi mogla ostvariti bez kaznenopravne prisile (članak 1. Kaznenog zakona).

Posljedice koje će donošenjem Zakona proisteći

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopuni Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (u daljnjem tekstu: Zakon) i njegovim stupanjem na snagu proširit će se temelj subjektivne, izvedene odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, precizirat će se značenje izraza odgovorne osobe, kao individualnog počinitelja čije se kazneno djelo može uračunati pravnoj osobi kao njeno vlastito i pooštrit će se zakonska kaznenopravna politika kažnjavanja pravnih osoba i uvesti mogućnost njenog kažnjavanja u postotku novčanom kaznom u iznosu do 10 % ukupnog godišnjeg prihoda pravne osobe ostvarenog u poslovnoj godini koja prethodi godini donošenja presude, ako se svrha kažnjavanja ne može ostvariti kaznama predloženim u stavcima 1. - 4. članka 10. ZOPOKD.

III. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona sredstva su osigurana u okviru redovnog poslovanja razdjela 109 - Ministarstvo pravosuđa i uprave te nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Sukladno članku 204. stavku 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), zakon se može donijeti po hitnom postupku, kada to zahtijevaju osobito opravdani razlozi.

Ovim Prijedlogom zakona se ZOPOKD daljnje usklađuje sa zahtjevima Konvencije, kao preduvjetu pristupanja Republike Hrvatske istoj, iz čega je razvidna potreba hitnosti u postupanju.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O ODGOVORNOSTI PRAVNIH OSOBA ZA KAZNENA DJELA

Članak 1.

U Zakonu o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela („Narodne novine“, br. 151/03., 110/07., 45/11., 143/12. i 114/22.) članak 3. mijenja se i glasi:

„(1) Pravna osoba kaznit će se za kazneno djelo odgovorne osobe ako se njime povređuje neka dužnost pravne osobe ili je njime pravna osoba ostvarila ili trebala ostvariti korist za sebe ili drugoga.

(2) Pod uvjetima iz stavka 1. ovoga članka pravna osoba kaznit će se za kazneno djelo odgovorne osobe kojoj je povjereno obavljanje poslova iz područja djelovanja pravne osobe i ako je do počinjenja kaznenog djela došlo zbog propuštanja nadzora ili kontrole od strane odgovorne osobe koja vodi poslove pravne osobe.

(3) Pod uvjetima iz stavaka 1. i 2. ovoga članka pravna osoba kaznit će se za kaznena djela propisana Kaznenim zakonom i drugim zakonima u kojima su propisana kaznena djela.“.

Članak 2.

U članku 4. iza riječi: „, joj je“ dodaju se riječi: „, na bilo kojoj razini“.

Članak 3.

Članak 10. mijenja se i glasi:

„(1) Ako je za kazneno djelo propisana novčana kazna ili kazna zatvora s posebnom najvećom mjerom od jedne godine zatvora, pravna se osoba može kazniti novčanom kaznom od 5.000,00 do 10.000.000,00 eura.

(2) Ako je za kazneno djelo propisana kazna zatvora s posebnom najvećom mjerom od pet godina zatvora, pravna se osoba može kazniti novčanom kaznom od 10.000,00 do 15.000.000,00 eura.

(3) Ako je za kazneno djelo propisana kazna zatvora s posebnom najvećom mjerom od deset godina zatvora, pravna se osoba može kazniti novčanom kaznom od 15.000,00 do 20.000.000,00 eura.

(4) Ako je za kazneno djelo propisana kazna zatvora s posebnom najvećom mjerom od petnaest godina zatvora ili teža kazna, pravna se osoba može kazniti novčanom kaznom od 20.000,00 do 25.000.000,00 eura.

(5) Ako se kaznama iz stavaka 1. do 4. ovoga članka svrha kažnjavanja ne bi ostvarila, pravna osoba može se kazniti novčanom kaznom u iznosu do 10% ukupnog godišnjeg prihoda pravne osobe ostvarenog u poslovnoj godini koja prethodi godini donošenja presude.“.

Članak 4.

U članku 13. stavku 2. broj: „6636,14“ zamjenjuje se brojem: „20.000,00“.

Članak 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Ovim člankom propisuje se temelj odgovornosti pravne osobe za kazneno djelo. Prema predloženoj odredbi, zadržava se izvedena kaznena odgovornost pravnih osoba koja će i dalje postojati ako je počinjeno kazneno djelo od strane odgovorne osobe i ako je tim kaznenim djelom povrijeđena dužnost pravne osobe. Kao novina, ustanovljava se odgovornost pravne osobe za kazneno djelo odgovorne osobe kada je tim kaznenim djelom pravna osoba za sebe ili drugoga ostvarila ili trebala ostvariti korist. Kao i dosada i dalje će za utvrđenje kaznene odgovornosti pravne osobe biti potrebno ne samo da sud utvrdi da je njena odgovorna osoba počinila kazneno djelo, već i da između počinjenog kaznenog djela odgovorne osobe i pravne osobe postoji veza zbog koje se kazneno djelo odgovorne osobe može uračunati pravnoj osobi. Korist kao novi temelj odgovornosti, propisana je alternativno.

U Izvješću Radne skupine za suzbijanje korupcije OECD-a, od 8. ožujka 2023. (u daljnjem tekstu: Izvješće), sadržana je procjena usklađenosti ZOPOKD s Konvencijom. Iz predmetnog Izvješća proizlazi kako se temelj odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela propisan člankom 3. stavkom 1. ZOPOKD ne ukazuje dostatnim za deriviranje odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela kada je riječ o predmetima davanja mita stranim javnim službenicima u međunarodnim poslovnim transakcijama. Naime, protupravna imovinska korist koju je pravna osoba ostvarila ili je trebala ostvariti za sebe ili drugoga, kao jedan od alternativno propisanih temelja odgovornosti iz članka 3. stavka 1. ZOPOKD, čije je značenje sukladno članku 2. ZOPOKD potrebno sagledati u kontekstu članka 87. stavka 22. Kaznenog zakona, nije obuhvaćala kao temelj odgovornosti pravne osobe za kazneno djelo, zakonitu imovinsku korist koju je pravna osoba ostvarila ili trebala ostvariti za sebe ili drugoga počinjenjem kaznenog djela davanja mita iz članka 294. Kaznenog zakona odgovorne osobe. Stoga je, normativno uređenje članka 3. stavka 1. ZOPOKD, prema mišljenju Radne skupine za suzbijanje korupcije OECD-a, u suprotnosti s Komentarom 4 uz Konvenciju, koji od država stranaka zahtjeva da se odgovornost pravne osobe za kazneno djelo odgovorne osobe može derivirati i onda kada je mito zahtijevano ili dano radi dobivanja određenog posla, neovisno o tome da li je pravna osoba koja je mito dala najbolji ponuditelj ili ne.

Nastavno, prema Izvješću, značenje izraza protupravna imovinska korist, kao jedan od temelja odgovornosti pravne osobe za kazneno djelo, ne obuhvaća slučajeve tzv. neimovinske korist, poput primjerice: kazneno djelo davanja mita iz članka 294. Kaznenog zakona radi izbjegavanja dolaska inspektorata u pravnu osobu ili dobivanja dozvola za rad.

Zaključno, prema Izvješću temelj odgovornosti pravne osobe za kazneno djelo iz čl. 3. stavka 1. ZOPOKD, ne obuhvaća tzv. materijalnu štetu, kao materijalno pravnu pretpostavku iz koje se može derivirati odgovornost pravne osobe za kazneno djelo odgovorne osobe, primjerice u slučajevima kada je mito dano, samo radi ulaska na neko od tržišta.

Slijedom navedenoga, u članku 3. stavku 1. ZOPOKD predlaže se kao temelj odgovornosti pravne osobe propisati stjecanje koristi ili očekivane koristi za pravnu osobu ili drugu osobu, a koji bi temelj odgovornosti, kao nova materijalna pretpostavka doveo do odgovornosti pravne osobe i za kazneno djelo odgovorne osobe u opisanim situacijama.

U novo predloženom stavku 2. članka 3. ZOPOKD, iako je predmetno i do sada bilo propisano kroz članak 3. stavak 1. ZOPOKD u vezi s člankom 2. i 4. ZOPOKD, predlaže se precizirati odgovornost pravnih osoba za kazneno djelo odgovorne osobe, kada je do počinjenja kaznenog djela odgovorne osobe kojoj je povjereno obavljanje poslova iz područja djelovanja pravne osobe došlo zbog propuštanja nadzora ili kontrole odgovorne osobe koja vodi poslove pravne osobe, a kojim propuštanjem je pravna osoba za sebe stekla korist. Predlaganjem izričite odredbe u stavku 2. članka 3. ZOPOKD, udovoljava se zahtjevu iz Annexa I.B.3 uz Konvenciju prema kojem se odgovornost pravne osobe za kazneno djelo odgovorne osobe kojoj je povjereno obavljanje poslova iz područja djelovanja pravne osobe, može derivirati i kada je do počinjenja kaznenog djela došlo zbog propuštanja nadzora od strane osobe koja vodi poslove pravne osobe nad osobom kojoj je povjereno obavljanje poslova.

Predloženo zakonodavno rješenje u stavku 2. članka 3. ZOPOKD, izričito slijedi rješenje iz niza sekundarnih izvora prava Europske unije (primjerice: članka 7. stavka 2. Direktive (EU) 2018/1673 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o borbi protiv pranja novca kaznenopravnim sredstvima (SL L 284, 12.11.2018.), kao i regionalnih instrumenta međunarodnog prava, poput članka 10. Konvencije Vijeća Europe o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenog kaznenim djelom i o financiranju terorizma („Narodne novine“ - Međunarodni ugovori, broj: 5/08.). Navedeno je kao preporuka Republici Hrvatskoj za dopunom ZOPOKD sadržano i u Izvješću stranaka predmetne Konvencije broj: C198-COP(2021) 6 HR, od 18. studenog 2021.

Uz članak 2.

Člankom 4. ZOPOKD precizira se značenje izraza odgovorne osobe, kojim se prema predloženom normativnom rješenju izričito precizira kako je odgovorna osoba u pravnoj osobi, i fizička osoba na bilo kojoj razini kojoj je povjereno obavljanje poslova iz područja djelovanja pravne osobe.

Preciziranje predmetne odredbe rađeno je sukladno zahtjevu članka 2. Konvencije i Annexu I.B. uz Konvenciju. Na ovaj način pojašnjeno je kako je razina odgovorne osobe kojoj je povjereno obavljanje poslova u pravnoj osobi, a iz čijeg se postupanja može derivirati odgovornost pravne osobe, fleksibilna i uključuje različite razine odlučivanja u pravnoj osobi. Stoga predložena odredba, kao i dosadašnje normativno rješenje iz članka 4. ZOPOKD odražava tzv. vikarijsku teoriju prema kojoj se kaznena odgovornost pravnih osoba može utemeljiti i na postupcima niže rangiranih službenika.

Uz članak 3.

Kao novina, u članku 10. ZOPOKD pooštava se zakonska kaznenopravna politika kažnjavanja pravnih osoba, uz zadržavanje dosadašnjeg modela gradiranja kazni kroz četiri razreda, ovisno o težini propisane kazne za pojedino kazneno djelo. Ako se svrha kažnjavanja ne može ostvariti niti kroz predloženu pooštrenu zakonsku kaznenopravnu politiku kažnjavanja pravnih osoba, u stavku 5. ovoga članka predlaže se mogućnost kažnjavanja pravnih osoba novčanom kaznom u iznosu do 10 % ukupnog godišnjeg prihoda pravne osobe ostvarenog u poslovnoj godini koja prethodi godini donošenja presude

Ovako predložena odredba predstavlja pooštavanje zakonske kaznenopravne politike kažnjavanja za sva kaznena djela pravnih osoba i ide i za otklanjanjem nedostataka utvrđenih u Izvješću MONEYVAL-a o 5. krugu evaluacije Republike Hrvatske o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma, kao i Izvješću Radne skupine OECD-a za suzbijanje korupcije, od 8. ožujka 2023.

Uz članak 4.

Člankom 13. stavkom 2. ZOPOKD predlaže se, imajući u vidu predložene kazne u članku 3. Nacrta prijedloga, kojim se mijenja članak 10. ZOPOKD povisiti formalnu pretpostavku izricanja uvjetne osude, na način da iznos izrečene kazne pravnoj osobi koja se može zamijeniti uvjetnom osudom predstavlja novčanu kaznu do 20.000,00 eura, umjesto dosadašnje novčane kazne u iznosu do 6636,14 eura. Iz predložene odredbe, razvidno je kako se još uvijek radi o niskom pragu, slijedom čega je zakonodavac predvidio izricanje uvjetne osude pravnim osobama za lakša kaznena djela ili kaznena djela s nižim stupnjem krivnje.

Uz članak 5.

Ovim člankom propisano je stupanje Zakona na snagu i njegova objava u „Narodnim novinama“.

**TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU,
ODNOSNO DOPUNJUJU**

II. PRETPOSTAVKE KAŽNJIVOSTI

Temelj odgovornosti pravnih osoba

Članak 3.

(1) Pravna osoba kaznit će se za kazneno djelo odgovorne osobe ako se njime povređuje neka dužnost pravne osobe ili je njime pravna osoba ostvarila ili trebala ostvariti protupravnu imovinsku korist za sebe ili drugoga.

(2) Pod uvjetima iz stavka 1. ovoga članka pravna osoba kaznit će se za kaznena djela propisana Kaznenim zakonom i drugim zakonima u kojima su propisana kaznena djela.

Odgovorna osoba

Članak 4.

Odgovorna osoba u smislu ovoga Zakona je fizička osoba koja vodi poslove pravne osobe ili joj je povjereno obavljanje poslova iz područja djelovanja pravne osobe.

Visina novčane kazne

Članak 10.

(1) Ako je za kazneno djelo propisana novčana kazna ili kazna zatvora s posebnom najvećom mjerom od jedne godine zatvora, pravna se osoba može kazniti novčanom kaznom od 660,00 do 1.061.780,00 eura.

(2) Ako je za kazneno djelo propisana kazna zatvora s posebnom najvećom mjerom od pet godina zatvora, pravna se osoba može kazniti novčanom kaznom od 1990,00 do 1.327.220,00 eura.

(3) Ako je za kazneno djelo propisana kazna zatvora s posebnom najvećom mjerom od deset godina zatvora, pravna se osoba može kazniti novčanom kaznom od 3980,00 do 1.592.670,00 eura.

(4) Ako je za kazneno djelo propisana kazna zatvora s posebnom najvećom mjerom od petnaest godina zatvora ili teža kazna, pravna se osoba može kazniti novčanom kaznom od 6630,00 do 1.990.840,00 eura.

Uvjetna osuda

Članak 13.

(1) Sud može pravnoj osobi izreći uvjetnu osudu tako da istodobno odredi da se novčana kazna neće izvršiti ako pravna osoba u vremenu koje sud odredi, a koje ne može biti kraće od jedne niti dulje od tri godine, ne počini novo kazneno djelo.

(2) Uvjetna osuda može se izreći za kaznena djela za koja je sud osudio pravnu osobu na novčanu kaznu manju od 6636,14 eura.

(3) Prema pravnoj osobi ne može se primijeniti djelomična uvjetna osuda.

PRILOG: Izvješće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću

OBRAZAC IZVJEŠĆA O PROVEDENOM SAVJETOVANJU SA ZAINTERESIRANOM JAVNOŠĆU	
Naslov dokumenta	Izvešće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopuni Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela
Stvaratelj dokumenta, tijelo koje provodi savjetovanje	Ministarstvo pravosuđa i uprave
Svrha dokumenta	Izveščivanje zainteresirane javnosti o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopuni Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela
Datum dokumenta	14. kolovoza 2023.
Verzija dokumenta	Prva
Vrsta dokumenta	Izvešće
Naziv nacrt zakona, drugog propisa ili akta	Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopuni Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela
Jedinstvena oznaka iz Plana donošenja zakona, drugih propisa i akata objavljenog na internetskim stranicama Vlade	-
Naziv tijela nadležnog za izradu nacrt	Ministarstvo pravosuđa i uprave
Koji su predstavnici zainteresirane javnosti bili uključeni u postupak izrade odnosno u rad stručne radne skupine za izradu nacrt?	U izradi Nacrta prijedloga zakona o izmjenama i dopuni Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela sudjelovali su predstavnici Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te Ministarstva pravosuđa i uprave.
Je li nacrt bio objavljen na internetskim stranicama ili na drugi odgovarajući način? Ako jest, kada je nacrt objavljen, na kojoj internetskoj stranici i koliko je vremena ostavljeno za savjetovanje? Ako nije, zašto?	Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopuni Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela je bio objavljen na portalu e-Savjetovanja počevši od 24. srpnja do 09. kolovoza 2023. godine.
Koji su predstavnici zainteresirane javnosti dostavili svoja očitovanja?	Nije bilo očitovanja.
ANALIZA DOSTAVLJENIH PRIMJEDBI Primjedbe koje su prihvaćene Primjedbe koje nisu prihvaćene i	Nije bilo primjedbi.

obrazloženje razloga za neprihvatanje	
Troškovi provedenog savjetovanja	Javno savjetovanje nije iziskivalo dodatne financijske troškove.